YAZALIM

Nar, naim, adn, hutame, me'va, cahim, daru's-selam, sakar, firdevs, daru'l-karar, saîr.

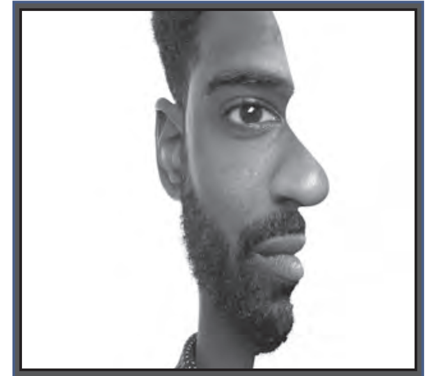
Kur'an'daki bu iki nezair örneklerini, cennet ve cehennem isimleriyle eşleştirerek defterinize yazınız.

3.7. Vücûh ve Nezâir

Vücûh yüz, cihet, yön manalarına gelen *vech* kelimesinin çoğuludur. Kavram olarak *vücûh* bir kelimenin Kur'an'da farklı anlamlarda kullanılmasıdır. Her dilde olduğu gibi Türkçede de eş sesli kelimeler bulunmaktadır. Örneğin ''başın ön kısmı, dış taraf, 100 sayısı'' anlamlarına gelen yüz kelimesi bunlardan biridir. Ayetlerde türevleriyle birlikte on yedi ayrı anlamda kullanılan Hüda kelimesini vücûha örnek olarak verebiliriz. Hüda kelimesi Kur'an'da açıklama (beyan), din, iman, sebat, Hz.Muhammed (s.a.v.), irşad ve hidayet etmek anlamlarında kullanılmıştır.[31]

Nezair ise nazire kelimesinin çoğuludur. Nazire, sözlükte 'şekil, tabiat ve sözlerdeki benzerlikler' anlamına gelir. Terim olarak bazı ayetlerdeki farklı kelimelerin aynı manayı ifade etmesidir.[32] Mesela cehennem, sakar, hutame ve cehîm kelimeleri eş anlamlı kelimelerdir. Dilimizdeki çabuk, tez, seri, hızlı kelimeleri de eş anlamlı kelimelerin örnekleridir.

Vücuh ve nezairin Kur'an'ın anlaşılmasında çok önemli bir yeri vardır. Mesela bir kimse vücuh çerçevesine giren bir kelimeye her geçtiği yerde aynı manayı vermesi hatalı neticelerin doğmasına sebep olur. Nezair için de durum böyledir. Aynı anlama geldiği halde farklı kelimelerle ifade edilen nezâir, Kur'an kelimesinin kendisini örnek verebiliriz: Şöyle ki kitap, furkan, zikir, rahmet, şifa kelimeleri, Kur'an kelimesiyle eş anlamlıdır.

Farklı yüzler ve anlayışlar

30 bk. Rûm suresi, 1-5. ayetler.
31 bk. Bakara suresi, 5. ayet.
32 İsmail Cerrahoğlu, Tefsir Usulü, s. 184.

Aynı şekilde; ‘hesap günü, din günü, dirilme günü, kavuşma günü, pişmanlık günü’ kelimeleri de ‘ahiret günü'yle eş anlamlı yani nezâir kelimelerindendir. Vücûh ve nezâirle ilgili eserler büyük ölçüde Mukâtil’in görüşlerine dayandırılmış, bu eserlerde önceleri bir sistem gözetilmezken zamanla alfabetik sıralamaya geçilmiştir.

Konuya dair eserlerde ele alınan kelime sayısı yanında bu kelimelere atfedilen vücûh sayısında da farklılıklar vardır. Nitekim Mukātil b. Süleyman 185 kelime tesbit ederken Yahyâ b. Sellâm 115, İbnü’l-Cevzî 324, Dâmegānî 531, Hîrî 588 kelime tesbit etmiştir. Meselâ “emr” kelimesinin Mukātil, Yahyâ ve Hîrî’de on üç, Dâmegānî’de on yedi veçhi belirtilmiştir. “Hak” kelimesinin vücûh sayısı Mukātil’de on bir, Dâmegānî’de on iki, Hîrî’de yirmi dokuzdur.[33]

Ayet ve surelerdeki anlam zenginliği, ayetleri açıklamada ifade zenginliği kazandırmaktadır. Bu yüzden de vücuh ve nezair ilmi dikkate alınmadığında ayetlerin manalarını doğru bir şekilde anlamak mümkün olmaz. Bu ayetleri anlamada vücuh ve nezair ilmi dikkate alınmalıdır.

33 İsmail b. Ahmed el-Hîrî, Vücûhü’l-Ḳur’ân, Neşredenin girişi, s. 18-19.
34 İbnül-Cevzî, Zâdü’l-Mesîr, C 1, s. 20.
35 Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili, C 1, s. 159; Subhi Sâlih, Mebâhis, s. 236; İsmail Cerrahoğlu, Tefsir Usûlü, s. 136.